

Naturvetarnas remissvar om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater (Ds 2024:02)

Naturvetarna har tagit del av remissen samt SRAT:s remissvar och ansluter till SRAT:s uppfattning med följande tillägg. Med anledning av Sveriges kommande medlemskap i Nato är det angeläget att analysera konsekvenser som nuvarande och kommande militära samarbeten kan ha i förhållande till den svenska arbetsmarknadsmodellen och svensk skyddslagstiftning.

Naturvetarna är fackförbundet för akademiker inom naturvetenskap. Våra 35 000 medlemmar är utbildade inom livsvetenskaperna, de fysiska vetenskaperna, matematik och it. Även bland Naturvetarnas medlemmar finns arbetstagare i legitimerade yrken, däribland dietister, biomedicinska analytiker, sjukhusfysiker och djursjukskötare. På samma sätt som SRAT påkallar Naturvetarna inom ramen för DCA-avtalets tillämplighet försäkringsskydd som omfattar verksamhet som bedrivs på svenskt territorium och kan påverka svenska medborgare vid utövande av legitimerade yrken utan tillsyn av svenska myndigheter.

DCA-avtalet reglerar förutsättningarna för amerikansk militär närvaro i Sverige, innehåller bland annat bestämmelser om den rättsliga statusen för amerikansk militär, personal, leverantörer och anhöriga samt är tillämpligt varje gång amerikanska styrkor befinner sig i Sverige, även när närvaron inte är kopplad till aktiviteter vid överenskomna anläggningar och områden. Ett av avtalets syften är att frigöra samarbetet mellan USA och Sverige från betungande administrativa processer inför varje amerikansk närvaro i Sverige. På samma sätt torde det vara angeläget att motverka betungande civilrättstvister som kan följa på oklarheter i fråga om tillämplighet av arbetsrättslig eller annan civilrättslig reglering.

De amerikanska styrkorna som omfattas av avtalet får anställa svenska medborgare och det uppställs särskilda krav för sådan anställning. Bland annat ska villkoren för anställningen fastställas i enlighet med amerikanska lagar och författningar men med full respekt för rådande löner och arbetsrättsliga bestämmelser i Sverige. Det *antas* innebära att bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt svensk rätt respekteras när ett sådant anställningsavtal ingås. Det klargörs dock inte hur det i ett enskilt fall säkerställs att svensk rätt respekteras i sådana anställningsförhållanden. *Naturvetarna ser stora risker med en sådan otydlighet*, särskilt i förhållande till arbetsrättslig reglering som syftar till att upprätthålla grundläggande fri- och rättigheter, som förbudet mot diskriminering i arbetslivet enligt 2 kap. 1 § diskrimineringslagen och skyddet mot föreningsrättskränkning enligt 8 § medbestämmandelagen.

Naturvetarna instämmer således i uppfattningen att den enskilde arbetstagaren noga behöver överväga riskerna med anställning hos amerikanska styrkor eller av dem anlitade icke-svenska organisationer när DCA-avtalet är tillämpligt.

NATURVETARNA

Frida Lawenius
Förbundsdirektör

Sofia Söderberg
Chefsjurist